

ארבע וסודות

בלבבי

שיחת חברים חלק ב' פתח כניסה לעולמינו הפנימי

אין כ"כ סיכוי שבסוף היא באמת תצא לפועל...

יעקב: הקושי שלי הוא שהרבה נתונים משתנים אצלי מיום ליום - למשל, יש ימים שאני צריך לאסוף את הילדים ויש שלא, וכן יש הרבה מטלות שאינם צריכים להיעשות כל יום אלא כל כמה ימים. וגם מהצד של השאיפות שלי - למשל, יש לי כמה סדרי לימוד, ואני לא מהסוג הזה שלומד כל יום ז' לימודים שונים... זה הולך בעיקר שיום אחד אני משקיע יותר בלימוד אחד, ויום אחר בלימוד שני, ואין לי בזה סדר כ"כ טוב...

צבי: אז נראה לי שאנחנו צריכים לדבר קצת על איך לתקן טירדות מיסוד הרוח, שלא התייחסנו עליהם שבוע שעבר...

כמו שאנחנו יודעים, יסוד הרוח הוא בדרך כלל ההיפך של יסוד העפר, והוא מסמל תנועה והשתנות מול קביעות ויציבות. בקשר לענייננו, הטירדות של יסוד הרוח מגיעות ממה שיש לאדם ריבוי של כיוונים בסדר היום שלו, וכן ריבוי של שינויים מיום ליום, שכל זה מקשה מאוד על העבודה שלו לבנות סדר קבוע ויציב בחייו.

יעקב: אז מה ניתן לעשות? מי שעיקר האופי שלו מגיע מיסוד הרוח לא יכול לחיות חיים מסודרים?

דברים יותר חשובים מהם...

צבי: נהדר! אני רואה שאתה לוקח את העבודות האלו ברצינות...

יעקב: לפחות אני מנסה...

עוד תועלת גדולה שהיה לי ממה שדיברנו הוא שברגע שערכתי רשימה של כל הרצונות והאחריות שלי, ראיתי שחלק מהדברים אני יכול להספיק בזמנים שעד אז לא ניצלתי כלל. למשל, בזמן שאני בין כך נצרך לשהות בבית לשמור על הילדים הקטנים, אני יכול גם לשטוף כלים או להכניס כביסה למכונה בלי כל קושי...

צבי: יפה מאוד! כמובן שיש בזה תועלת גשמית להקל על החיים, אבל עיקר התועלת הוא שברגע שהחיים המעשיים יותר "זורמים" במסלול קבוע, הלב והנפש שלך יותר פנויים לחיות בעולם הפנימי. משל למה זה דומה, לדברי הרמב"ם הידועים בהלכות דיעות (פ"ג ה"ג) "שישים אל ליבו שיהא גופו שלם וחזק כדי שתהיה נפשו ישרה לדעת את ה', שאי אפשר שיבין ויסתכל בחכמות והוא חולה או אחד מאיבריו כואב".

מהצד הפרקטי, אפשר להוסיף כאן כמה נקודות שאולי יעזרו לך לבנות סדר יום נכון בשבילך, כדי שתוכל להתמיד בו. שהרי אם תבנה סדר יום שאינו מתאים לך או למצבך,

רקע: כהמשך לדיון שלהם על סידור כלל החיים המעשיים בצורה רגועה בכדי לאפשר את הכניסה לעולמינו הפנימי, ליבנו יעקב וצבי לאחרונה איך להתייחס נכון לטירדות החיים. בשבוע שעבר הם חילקו את גורמי הטירדות לארבע קבוצות עיקריות - חוסר חיבור וסיפוק מפעולתו [חוסר יסוד מים], חוסר סדר [מיסוד הרוח - חוסר יסוד העפר], ריבוי מדי גדול של רצונות [מיסוד האש], וטירדות מקריות - והתחילו ללמוד איך לאזן אותן.

יעקב: צבי, תודה רבה על השיחה של שבוע שעבר - נראה לי שקיבלתי ממנו תועלת גדולה.

צבי: בשמחה! מאיזו נקודה נראה לך שקיבלת הכי הרבה תועלת?

יעקב: אני צריך לחשוב קצת על זה... נראה לי שזה היה מהנקודה האחרונה שהזכרת, שצריכים למדוד חשיבותו של כל רצון מול שאר הרצונות. יש הרבה דברים שהייתי עושה שתמיד היו נראים לי נצרכים, ואם היית אומר לי לוותר עליהם לא הייתי מסכים בשום אופן. אך, ברגע שהתחלתי למדוד את אותם הרצונות מול שאיפות אחרות שלי, ובפרט מול אלו ש"משום מה" בסוף היום אני אף פעם לא מוצא את הזמן להספיק אותם, התחלתי להפנים שיש לי

כותב באחד מהמכתבים שלו ש"חכמת החיים" הוא דבר חשוב מאוד בעבודת השם!

יעקב: ומה לגבי הסדר של השאיפות השונות, שרמזת שיש לזה תשובה אחרת?

צבי: לזה אנחנו צריכים לחזור לנקודת ההנחה שלנו, שלכל אדם יש מבנה פנימי יציב לשאיפות האמיתיות שלו.

יעקב: מה זה אומר בדיוק שיש מבנה לשאיפות?

צבי: זה אומר שבעומק ליבו של כל אחד ואחד יש שאיפה מרכזית, שממנה מסתעפים ענפים, ומהם תת-ענפים, אבל כולם בעצם סובבים נקודה מרכזית מסויימת שזה מה שהאדם באמת רוצה להספיק בחיים שלו.

יעקב: אתה מתכוין לכך שהרצון הפנימי של כל אדם הוא להתקרב לה'?

צבי: לא, לא לזה אני מתכוין. ודאי שזה נכון שרצוננו הפנימי היא להתקרב לה', אבל זה עצמו הגדרה מופשטת מדי. איך מתקרבים לה'? אחד יגיד ע"י תלמוד תורה, אחד יגיד ע"י אמונה, אחד יגיד ע"י מעשים טובים. וכמוכן שכל התשובות נכונות, ואפשר להאריך מאוד מהו מקומו הנכון של כל אחד מהתשובות. אבל כרגע זה לא יעזור לנו הרבה למצוא את המבנה הפנימי שאנחנו מדברים עליו.

המבנה שאנחנו צריכים זה מבנה שמקביל לכוחות הנפש הפרטיים של האדם. שאיפתו הפנימית האמיתית של כל אחד ואחד הוא להוציא מן הכח אל הפועל את כוחותיו הפרטיים שנתן לו ה' בצורה הנכונה, וע"י כך להתקרב לה'.

לבדוק שזה לא גורם לך לדחות את כל המשימות האלו לרגע האחרון... משהו שיכול אולי לעזור, הוא לשים לב לבדוק משך תקופה מסויימת כמה זמן זה באמת לוקח להשיג את כל אחד מהיעדים, כדי שתדע שאתה מקציב משך זמן ריאלי עבור כל אחד מהם, וכן לעזור לך שלא תטעה לדחות את כולם לשנייה האחרונה...

מקורות ומקבילות

טירדות הדרך להתמודד מול רצון חזק הוא להעמיד אותו מול רצון אחר - ספר דע את הרגשותיך, פרק י"ב, עמו' קס-קסא לכל דבר בבריאה יש מבנה ורק צריכים למצוא את המבנה הנכון - ספר תיקון כח הריכוז, פרק י"ג. סדר של מטרות יומיות מול מטרות שבועיות - קידושין ל. רש"י ד"ה ליומי ותוס' ד"ה לא צריכא. דברי ר' ישראל סלנטר - אור ישראל מכתב ד, ומכתב כא. התיקון לטירדות מחוסר סדר ומבנה לשאיפות הפנימיות - ספר תיקון כח הריכוז, פרק ט' עבודת כל אחד להתקרב לה' בדרך ייחודית המקבילה לכוחות נפשו - שיעור א' בסדרת "ותן חלקינו".

ועוד נקודה לסיום - חשוב להקפיד בכל זמן נתון להתמקד רק על מטרה אחת, כי אם יש לך כמה מטרות ברשימה ואתה דואג לקדם את כולם בבת אחת, זה גם מוריד מאיכות הפעולה, וגם הורס לך את יישוב הדעת...

יעקב: אני שומע... בקצור, צריך כאן קצת "חכמת החיים"...

צבי: נכון - ר' ישראל סלנטר באמת

צבי: אין כזה דבר! רבותינו מלמדים אותנו שכל אדם וכל נברא בנוי מהרכבה שלימה של כל ארבעת היסודות, וכבר הבאנו על כך משל [עלון מספר 9] מהצבעים היסודיים, שממזגים אותם אחד עם השני בכל מיני יחסים בכדי לייצר מהם אין סוף תת-צבעים... אז אין לך אדם הבנוי רק מיסוד הרוח, וצריכים ללמוד את כל ארבעת היסודות, ולמצוא אצל כל אחד את הסדר והמבנה הפרטי שלו, שודאי קיים בתוך נפשו. וככל שנלמד לאתר את המבנה הפנימי נכון, כן נוכל לבנות סדר היום שיקביל למבנה של רצונותיו הפנימיות, ואז אין סיבה למה הוא לא יוכל להתמיד באותו סדר היום.

יעקב: אז איך עושים את זה למעשה?

צבי: נחלק את התשובה לשתיים, אחת למטלות המעשיות, ואחת לשאיפות הפנימיות. כלפי המטלות המעשיות, יש לחפש עצה פרקטית. בדרך כלל אם משקיעים קצת מחשבה, ניתן לקבוע סדר יחסית קבוע ליום שלך, גם כשהנתונים אינם שווים כל יום. למשל, כלפי המצב שתיארת למעלה שלפעמים אתה כן צריך לאסוף את הילדים ולפעמים לא, אפשר פשוט לקבוע ב' סדרי היום, אחד לימים שצריכים לאסוף את הילדים ואחד לימים שאין צריכים, וכל יום לדבוק בסדר הנכון לאותו יום.

כמו כן הרבה פעמים, בפרט כשיש מטלות משתנות, יותר טוב לקבוע סדר מסוג של "יעדים" שבועיים או חודשיים, ולהשאיר זמן פתוח בסדר היום או בסדר השבוע עבור השגת היעדים האלו. במקרה הזה אתה לא קובע מסמרות בדיוק כמה זמן או באיזה סדר תטפל בכל אחד מהיעדים האלו, אבל עדיין יכול להיות סדר קבוע שבמשך השבוע\ החודש אתה דואג לוודא שתשיג את היעדים שקבעת מראש. רק שצריכים

מחכה לראות מה יהיה הנושא הבא...!

סיכומים שיחת חברים

❖ כי רק ככה יוכל האדם להוציא אותו אל הפועל.

❖ איך לבנות סדר יום כאשר הנתונים והשאיפות משתנים מיום ליום (מקביל בעיקר ליסוד הרוח):

❖ העצה החיצונית (מתאים גם לנתונים חיצוניים משתנים) – למצוא סוג אחר של סדר, כגון סדר שבועי/חודשי, או סדר של יעדים במקום סדר של פעולות.

❖ העצה הפנימית (מתאים בעיקר לשאיפות משתנות) – למצוא את ה"ברית התיכון" העומדת במרכז כל השאיפות, ולנסות תמיד להתמקד עליו.

ולכן, ודאי שיש חשיבות עליונה להכיר מהו הכוח העיקרי של נפשינו ע"י ארבעת היסודות, ואני באמת מקווה שנגיע לשם...

יעקב: גם אני...

צבי: עכ"פ, ככל שתצליח לזהות את השאיפה המרכזית יותר מדוייק, כן תוכל יותר לבנות סדר בין שאיפותיך השונות. משל למה הדבר דומה - לפעמים אדם רוצה לאכול משהו, פשוט עבור הטעם. בלי להיכנס לנקודה של התאוה שבו - נניח שלפי מדריגתו זה בסדר שהוא יספק את תאוותו. אבל מה קורה? לפעמים האדם בכלל לא שם לב מה הוא באמת רוצה. בוא נגיד שהוא בעצם מתאוה למשהו מלוח, אבל האדם לא שם לב לכך, והוא פותח את המקרר ואוכל מה שהוא רואה, משהו מתוק, ואז הוא מרגיש שזה בכלל לא היה מה שהוא רצה, ואז הוא מנסה משהו אחר, משהו חמוץ, וגם זה לא קולע...

הרבה פעמים זה בדיוק מה שקורה איתנו עם שאיפותינו וכוחות נפשינו! לכל אחד מאיתנו יש רצון ושאיפה פנימית לנצל את חייו וכוחות נפשו לעבודת ה' ולהגיע לקירבת ה', אבל לא ברור לנו איפה הנקודה שאנחנו מחפשים. אולי אנחנו יודעים "כיוון בערך", אבל ביום-יום, אנחנו לא יודעים איך לנצל את סדר היום שלנו בכדי להספיק את אותה הנקודה עוד ועוד. ככל שאנחנו יותר מתבוננים בזה ומנסים לאתר מהי אותה הנקודה, כן נוכל לבנות סביבו את מעשינו יותר ויותר, ובאמת להספיק את עיקר שאיפותינו בחיים בס"ד.

יעקב: נשמע נפלא! אז כנראה שהשלמנו השבוע את הנקודה של יסוד הרוח שחסרנו שבוע שעבר, ואני כבר

בדרך הייחודית שלו. וא"כ, ככל שיזהה האדם יותר נכון מהי הנקודה המרכזית והעיקרית של כוחות הנפש שלו, כן הוא יוכל לבנות לעצמו סדר החיים יותר נכון, שירכז סביב הנקודה הזו את עיקר עיסוקיו בחיים.

יעקב: אז זה נשמע שאנחנו צריכים עכשיו לצאת לפרוייקט חדש ללמוד איך להכיר מהי עיקר נקודת כוחות הנפש...

צבי: בס"ד עוד נגיע לדבר ע"ז יותר באריכות, וללמוד איך להכיר את הכח העיקרי של כוחות נפשינו בדרך ארבעת היסודות... אבל בכדי למצוא סדר בין השאיפות השונות אתה לא צריך לחכות עד אז. הדרך הפשוט יותר הוא על דרך העבודות שעשינו שבוע שעבר: אתה עורך רשימה של השאיפות השונות שאתה משקיע בהם במשך השבוע\חודש, ואתה מנסה לדלות מתוכם מהי הנקודה העיקרית ש"זה מה שמדבר אליך".

יעקב: אתה אומר שבמקום להתחיל מאפס ולנסות להבין במה להתעסק רק מתוך כוחות הנפש שלי, אני פשוט לוקח את מה שאני כבר רוצה לעשות ומנסה להבין מהי נקודת ה"ברית התיכון" שאליו אני באמת שואף?

צבי: בדיוק. עכשיו, צריכים להבין שיש בדרך הזה חסרון, כי יש אנשים שהם באמת לא מודעים ומחוברים כלל לשאיפות הפנימיות שלהם, ורובם ככולם של השאיפות שמופיעות בסדר היום שלהם נכתבו ע"פ השפעות חיצוניות כמו השפעת הסביבה והחינוך שהם קיבלו. במקרה כזה, ייתכן מאוד שאותו נקודה פנימית שאליה הם באמת שואפים בעומק ליבם בכלל לא תופיע בסדר היום שלהם, וודאי לא במרכז...!

מציאות בגודל אין-סופי, וכמו שאמר חז"ל שאסור להתבונן ב"מה למעלה ומה למטה", וביאר הרמב"ם כי זה נוגד לגבולות ההשגה של הדעת. אפילו החלל, שנדמה לאנשים כאילו הוא אין-סופי, באמת אין לאדם בו תפיסה של אין-סוף. כל תפיסת הדעת בחלל הוא או מכח שהוא מקיף את המציאות שאנחנו מכירים, או מכח שהוא מתפשט מהמרכז שלנו לכל הכיוונים, ו"לא יודעים" עד איפה הוא מתפשט. אבל גם "מרכז" הוא סוג של גבול, כי בדבר אין-סופי א"א להגדיר גם מרכז, שהוא נקודת האמצע שבין שני הגבולים. ולכן, ברור למתבונן שכל תפיסת הדעת כולו אינו מושלם ואינו מסוגל לתפוס שלימות, אלא הוא כלי הבנוי רק לתפוס את המציאות המוגבלת שבתוך עולמינו.

וזה אותו דבר מהצד השני: כח הדעת אינו יכול לתפוס מציאות כ"כ קטנה שא"א לחלק אותה שוב. וזה יוצר סתירה פנימית מיניה וביה במציאות הדעת, כי מצד אחד, זה מושכל ראשון שא"א לצרף שני דברים אלא אחרי שכל אחד קיים כעצם לעצמו, אבל מצד שני, אין לדעת שום אפשרות לתפוס מהו "עצם המציאות" של המציאות החומרית, כי לתפיסתו תמיד ניתן לחלק את המציאות שוב ושוב עד אין סוף. וגם זה מראה בעליל איך שהדעת אינו אלא כלי שימוש לצורכי הנהגת החיים והעבודה בעולם הזה, אבל איננו מסוגל לתפוס ולהכיר את עצם המציאות.

ועד כאן ביארנו כלפי מושגי ה"מקום" והחומר איך שהדעת אינו מסוגל לתפוס לא את האין סוף ולא את ה"נקודה", אבל נגיד בקצרה שכן הוא גם במושגי הזמן, שאין לדעת השגה לא במשך זמן אין-סופית, וכן לא ב"נקודת הזמן" של ה"הווה", אלא גם כל מושגי הזמן שלנו הם מושגים מוגבלים שניתנו לנו לשימוש במקום הנכון. וההתבוננות בכל זה בצורה הנכונה - עם הזהירות שלא להיגרר לעצם המחשבות של "מה למעלה ומה למטה" - מביא את האדם שוב לאותה תחושה והכרה של הכנעת הדעת, ועוזרת לו לקבל את הכרתו הכללית של המציאות ממקורה הנכון, שהוא גם המקור של כל השגת דעתו - אמונתו במי שאמר והיה העולם.

גם את דעתם של החכמים הכי גדולים. והרי כבר כתבו רבותינו שאין אדם חושב אלא על מה שיש לו בו עניין, כלומר שיש לו איזשהו רצון לחשוב על אותו דבר. וכיון שאין אדם שטיהר את ליבו לגמרי, תמיד מצטרפת לכל נידון שהאדם חושב עליו גם איזושהי נגיעות אישית שמושכת לאחד מן הצדדים, ולכן אף פעם אין האדם יכול לסמוך על שיקול דעתו באופן מוחלט. ודאי שהאדם עדיין צריך להשתמש בשיקול הדעת, יחד עם ההשתדלות כפי יכלתו להכיר בנגיעותיו ולהתעלות מעליהן, אבל עם כל זה, הוא צריך גם לדעת שסו"ס איננו בטוח מפני ההטעייה של מידותיו ורצונותיו. גם ההכרה בחסרון הזה של הנגיעות, הטמון בכל הכרות הדעת שלנו, יכולה להביא אותנו להכנעת דעתינו, ועיד"ז לקרב אותנו לגילוי כח האמונה.

יסוד הרוח - השגה רק לפי חלקו

כנגד יסוד הרוח, המסמל את הכיוונים השונים שבעולם - ארבע רוחות העולם, האדם יכול להתבונן בכך ש"כשם שאין פרצופיהם שוים כך אין דיעותיהם שוות", וכל אחד חושב ב"רוח" וכיוון קצת שונה. למשל, בנוגע להשגת האדם בתורה, השלימות הכי גדולה שהאדם יכול לצפות להגיע אליה ע"י דעתו היא להגיע לשלימות הכרת האמת שבתורה לפי חלקו שלו. אולם, גם כשהאדם יגיע לכך, תמיד יישארו גם חלקים אחרים השונים מדעתו, שגם הם יהיו אמיתיים בדיוק כמו דעתו שלו. וע"ז נאמר "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", ועל כל אחד מוטל לעשות כפי דעתו כי "אין לדיין אלא מה שענינו רואות", אבל בד בבד הוא צריך להכיר כי גם חבירו שעושה כפי מה שענינו שלו רואות אינו טועה. ההכרה הזו ג"כ עוזרת מאוד לאדם להכניע את דעתו ולהבין כי אין השגתו מוחלטת, ואין הדעת אלא כלי עבודה שאיתה האדם צריך לעבוד את ה' כפי חלקו, ותו לא.

יסוד האש - גבולות ההשגה

כנגד יסוד האש, המסמל - בין היתר - כח רוחני עליון שא"א להתקרב אליו, האדם יכול להתבונן בגבולות ההשגה המהותיים הקיימים בהשגת הדעת. **למשל**, כח הדעת אינו מסוגל לתפוס

שאלה: איך אפשר להשתמש בשיטת ארבעת היסודות בכדי להתחזק בכח של ביטול הדעת, בכדי לגלות ע"י כן את כח האמונה ביתר תוקף?

עבודת יסוד האש - ביטול הדעת

תשובה:

כבר נתבאר באריכות בתשובה הקודמת איך שכח הדעת, ובפרט הגאווה בהכרת הדעת, היא עיקר הכח המעלים ומסתיר את כח האמונה. ושם ביארנו בס"ד איך יוכל האדם לחדור יותר עמוק לתוך הכרת עצמו וכוחות נפשו, ולגלות בקרבו את כח האמונה שבו. וזהו צד אחד של העבודה של גילוי כח האמונה שמעבר לכח הדעת. **אך**, יש גם צד שני של העבודה, והוא עבודת האדם לבטל את דעתו ולהכיר בחסרונות האמיתיים של כח דעתו. העבודה הזו עוזרת לאדם שלא להתגאות ולא לתפוס את דעתו ליותר ממה שהוא, מה שמקרב אותו מאוד לגילוי כח האמונה.

בביאור חלקי העבודה הזו, נשתמש כדרכינו בחלוקה לארבעה חלקים, כנגד ארבעת היסודות:

יסוד העפר - השגה איטית

כנגד יסוד העפר, המסמל את האיטיות והכבידות של החומר, האדם יכול להתבונן בכך שכל הכרה אמיתית שהאדם מגיע אליה ע"י דעתו מגיעה רק אחרי תהליך איטי, שאורך זמן ודורש מאמץ. והצד השני של המטבע - כל הכרה שאדם מנסה להגיע אליה מיד או בלי מאמץ, רוב הסיכויים שתוצאותיה יהיו בלתי מדוייקות. ההכרה הזו במגבלות כח הדעת עוזרת לאדם מאוד להכניע את עצמו ולהבין שהשגתו מצומצמת. [ונכלל גם בזה שתמיד נשאר צד של טעות, כי מכיון שהכרת הדעת הוא תהליך של ארוך של בירור, האדם אף פעם אינו יכול להיות בטוח שהוא השלים את התהליך עד הסוף, ותמיד יש לחשוש שאורבת לו טעות מצד אחר של הנידון שהוא עוד לא לקח בחשבון].

יסוד המים - הטעיית הנגיעות

כנגד יסוד המים, המסמל - בין היתר - כח של תאוה והיגררות לכיוון לא נכון, האדם יכול להתבונן בכח הנגיעות והשוחד, שעלולים להטות ולהטעות

שבעים כוחות הנפש לגר"א מים

מים הראשונים ותחתונים - במוח ובריאה

מוח, והמים תחתונים נקרא ריאה. ובלשון של נפש, יש ראש ויש גוף. המים שבמוח, שזה בראש, הוא בכחינת המים העליונים. מצד כך, המים העליונים בקומת הנפש נמצאים בראש. מאידך, המים התחתונים נמצאים בחלק תחתון יותר של הגוף, במקום הריאה. ומצד כך שנעשה רקיע בין מים למים, לכן יש הבדל בין ראש האדם לגוף האדם, ובלשון אחרת נאמר "וידעת היום, והשבות אל לבבך", זה בכחינת הרקיע המבדלת בין מים העליונים במוח, למים התחתונים במקום הריאה.

בשורש היצירה, כל המים היו אחד. אבל בסדר הבריאה, בששת ימי בראשית, המים מתחלקים לשלשה בקומת נפש האדם, איפה המים נמצא בקומת האדם? בכללות, הגר"א (פירוש הגר"א על מעשה בראשית, הודפס בסוף ספר יצירה עם פירוש הגר"א) אמר שהמים נמצא בשתי מקומות בגוף (ובפרטות יש יותר מקומות שהמים מתגלים אבל יש שתי מקומות עיקריים): יש מים במוח, שהם מים לחים וקרים, ויש מים בכנפי ריאה שמקררים את חום הלב. ומחדד הגר"א שאלו הם דברים חז"ל להדיא, והגר"א הוסיף ומחדד דברים מחודשים, שהמים עליונים נקרא

מים הנקווים ליבשה - סילוק המים וגילוי הדם

מוגדר כמקום ישוב.

כאשר הקב"ה אמר למי אוקיינוס "יקוו המים למקום אחד ותראה היבשה", איך מתגלה מים שהיו מעיקרא יבשה? בשטחיות, המים ביבשה הלכו לים. כי אומרים חז"ל שהמי אוקיינוס טענו איך אני יכול להכניס את עצמי בתוך אותו מקום? אז בפשטות המים שהיו על אותו מקום של היבשה הלכו נכנסו אל מי אוקיינוס. אבל בעומק יותר, היה שינוי במים. נשתנו המים להיות יבשה, ואז המים השתנו.

והסוג השלישי של המים, שהיו מים הנקווים למקום אחד אל היבשה - איפה הם מתגלים בנפש האדם? הגר"א מדבר רק על המים של יום ראשון ועל המים של יום שני, איפה התגלותם בקומת האדם. אבל איפה המים של יום שלישי מתגלים בקומת האדם? הרי הם אינו מקום של חיים. היבשה הוא מקום של חיים, אבל בים אי אפשר לחיות. על אף שאפשר לחיות דרך עראי בים, אבל הים אינו מקום ישוב. היבשה יש בו אותיות יש"ב, כי היבשה הוא מקום ישוב. אבל הים אינו

סילוק המים שמתגלה במים דיום שלישי - גילוי הדם והמוות

יבשה, בעצם מגלה מקום לדם.

בלשון אחרת, במקום שהמדת החסד מסתלקת, אז חלה מדת הדין. אבל בלשון של נפש, סילוק מדרגת המים יוצרת במקומו תפיסה של דם. אצל מכת דם במצרים נאמר דם ביבשות. כי בעומק, סילוק המים, שהוא יבשה, יוצרת אפשרות לדם. ובדרך רמז, כאשר מתחלקים מים בגמטריא צ"א לשנים, זה בגמטריא (בעם הכולל) דם.

יש מים מתוקים, מים מלוחים, ומים מרים. המים מרים - הם המים של יום שלישי, כאשר הקב"ה אמר למים יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה, ואז שרו של ים לא רצה, והקב"ה בעט בו והרגו, ואז מי האוקיינוס בוכים. זה מים של מוות.

מים אלו מגלים דם, וכמו שהמוות מגלים דם. כל המוות חלה על האדם בהיותו דם. המוות לא חלה על האדם בהיותו 'אדמה לעליון', אלא המוות חלה על

יש כאן שני אבחנות, במים שנקוו ביום שלישי דמעשה בראשית.

יש צד קלקול שדבר, ויש צד תיקון שהדבר, בשינוי שנעשה במים. בצד התיקון של הדבר, יש 'דם ונעכר ונעשה חלב', אבל בצד הקלקול, המים הופכים לדם. יש שני צדדים איך המים יכולים להתהפך. המים יכולים להתהפך לדם, או הם יכולים להתהפך לחלב.

בצד הקלקול, כאשר המים מסתלקים ממדרגת המים שלהם, המים נהפכים לדם. זה התגלה במכת דם במצרים, ואומרים חז"ל שהקב"ה ברא את האדם בצורה של 'חציו מים וחציו דם'. במקביל ליישוב העולם (חז"ל אומרים שהעולם נחלק לשלשה מקומות: ישוב, מדבר, וים), צורת אדם מתחלק למים ודם. יש אבחנה שהאדם מלשון אדם מלשון אפר דם מרה, ויש אבחנה שהוא נקרא אדם מלשון דם. מצד כך, כל סילוק מים יוצר מקום שהבשר ודם יכול לחיות שם. אז הסילוק של המים, שמגלה

האדם בהיותו דם: "שופך דם האדם באדם דמו ישפך". מוות מוגדר כשופך דמו. כל סילוק מים יוצרת דם, מוות, מרירות. כל נקודת מוות שבבריאה נקרא מרירות. המרירות בעומק הגדרתה הוא - גילוי של דם שאין בו מים.

כל חיים נקראים מים: "מים חיים". על אף שגם האויר מחיה את האדם, אבל היסוד החי של הארבעת היסודות נקרא יסוד המים. וכאשר יש סילוק של חיים, מתגלה מוות. סילוק המים מגלה דם, מות. היבשה, שהיה סילוק המים - היה

שורש למיתת שרו של ים.

בודאי באבחנה הפשוטה, הים אינו מקום של חיים, ואילו היבשה הוא מקום של חיים, אבל מצד שורש העליון שבדבר, המים הוא שורש החיים, ואילו סילוק המים, שהוא יובש, הוא שורש המוות.

השורש של מוות לא מתגלה בחמימות ולא בקרירות ולא בלחות, אלא ביובש (סילוק החיות). ולכן היבשה גילוי היובש - הוא בעומק שורש המוות.

מצד כך, המים השלישיים האלו שנקוו ליבשה, חידשו מרירות במים

- כלומר, איך יש סילוק של מים, וגילוי של דם. וזה שורש כל הרע שבבריאה, כל המוות שבעולם.

עד כמה שהמים הם "מים חיים", חייב להיות דבר והיפוכו, שהם כוללים בתוכם גם את המוות. בפשטות, אנחנו תופסים שהמים הוא שורש לחיים, והעפר הוא שורש למוות. וזה אמת. אבל בעומק, מצד דבר והפוכו, אם החיים מתגלה במים שנקראים מים חיים, אז המים חיים חייבים לגנוז בתוכם גם את ההיפוך שלה - שהיא המוות.

(המשך בע"ה בגיליון הבא)

מהות המידות - מים כח התענוג שבמים

עפר דמים - קבלת תענוג, מים דכללות - כח להתקשר

כאשר האדם מתענג ממים דעפר, אז הוא מתענג מכח תפיסת מקבל. איך זה מתגלה בנפש? שהוא משתמש בתענוג על מנת לקבל אותו. וזה נקרא מים דעפר, תאוות התענוגים. אבל כאשר מגלה את יסוד המים, איזה תענוג מתגלה? המים מגלים את המים שממלאים את הכל, ומגלים שאני יכול לגלות קשר לכל דבר.

וזה בדיוק ההבדל בין מים דעפר למים הכלליים.

זה תאוה לתענוגים. "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים", כלומר זה תאוה למדרגת מים דעפר. אבל המים אינם כלי קיבול, וזה מים הכלליים.

פוק חזי, מקום שהוא כולו מים אינו מקום לכלי קיבול. הארץ היא מקום לכלי קיבול, אבל לא המים. המים צריכים כלי קיבול, אבל המים הם לא כלי קיבול.

לעיל ביארנו ההבדל בין תאוות התענוגים לאהבת תענוגים - שהתאוה לתענוגים הוא רצון לקבל תאוה, ואהבת תענוגים הוא להשתמש בכח התענוג ככלי לצרף את עצמי להדבר - וזה בדיוק במקביל להבדל בין תענוג של עפר דמים, לתענוג של מים הכלליים.

כל העפר הוא כח המקבל [ועסקנו בזה בסדרת יסוד העפר]. וא"כ מה זה מים דעפר? שאני מקבל את התענוג.

כל הקלקולים ביסוד המים הם רק במדרגת עפר שבמים

אבל בעומק יותר, כל הקלקולים של יסוד המים שבהם דיבר רבי חיים ויטאל הם רק במים דעפר. אבל התיקון לכל אלו הקלקולים הוא במים הכלליים.

חמדה וקנאה, כל אלו בעומק מה הם? מים דעפר. בלשון כללית, ההבדל בין מים דקדושה למים דקלקול הוא, שכל מה שהקב"ה ברא בעולמו הוא באופן של זה לעומת זה.

נמצא, שכל ההבנות של יסוד המים הם הבנות שהם בעצם למעלה מקומת הנפש של אחרי החטא. רבי חיים ויטאל דיבר על שורשי הקלקול של יסוד המים, שהם תאוות התענוגים,

אופן התענוג דקדושה בלימוד התורה

ואילך כל המציאות שיש לפנינו הוא, שאנחנו מצרפים את עצמנו לתורה. זה

באורייתא וברא עלמא, הקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם כלומר, מכאן

התורה הקדושה נמשלה למים, "הוי צמא לכו למים", כוונת הדבר, אסתכל

תפיסת יסוד המים. ובלשון יותר חדה, התורה כל ענינה, כח המקשר להקב"ה. ומצד אבחנה זו, התורה נקראת מים. כאשר האדם רוצה להתענג מדברי התורה עצמה, בעומק, זה תאוות התענוגים. אבל כאשר האדם משתמש בתורה ככח מקשר לבוראו, זהו אהבת התענוגים. "אז תתענג על ה'", שורש של הכל היא יסוד מים, התורה שהיא שורש הכל נמשלה למים, אז איך אני

משתמש בתורה? "אשתמש בתגא חלף" - אם אני משתמש בתורה על מנת לקבל תענוג מהתורה, זה נקרא תאות התענוגים. כאשר אני משתמש בתורה ככח של קשר להקב"ה, זה נקרא אהבת התענוגים.

אהבת התענוגים ענניה שהאדם מקשר את עצמו באופן מוחלט להקב"ה מכל דבר שבכריאה. היום זה

אי אפשר להתחבר להבורא מכל דבר בעולם כי יש הרבה רע בעולם, ואנו יכולים לקשור את עצמנו להקב"ה רק מכח הטוב שבכריאה. לעתיד לבוא כאשר יוסר הרע מהעולם, יהיה שייך לקשור לבורא מכל דבר שבעולם. כאשר האדם קושר את עצמו להקב"ה מכל דבר בקדושה שהוא מתחבר איליו, זה נקרא אהבת התענוגים.

כח התענוג וכח הקשר

כשבאנו לצייר את הדברים באופן של נפש האדם, במעמקי הנפש האדם יש כח שנקרא קשר ויש כח שנקרא תענוג.

רוב בני אדם משתמשים בקשר ככלי לתענוג, ומשתמשים בעונג ככלי לקשר. בני אדם מחפשים קשרים עם הזולת, ובדרך כלל הם באמת מחפשים תענוג, רק שמשתמשים בכח הקשר ככלי לקבל תענוג. אבל האמת היא לגמרי הפוך. התענוג הוא כלי לקשר, ולא הקשר כלי לתענוג.

כשמעמידים את זה בקומת הנפש, כאן האדם צריך סולם של ערכין - איזה כח חזק יותר בנפש, הקשר או התענוג? אם התענוג הוא יותר חזק מכל הקשר, אז האדם חי שלא לשמה. ואם הקשר יותר חזק מהתענוג, אז יש כאן מציאות של לשמה, זה ניצוץ של לשמה בנפש. לא מדברים כאן על לשמה גמור כמובן.

כפועל יוצא של הדברים, מה יקרה כאשר מוציאים מן האדם את התענוג? היה תענוג מסוים לאדם, והתענוג

מסתלק - לדוגמא, אדם קידש אשה, והאשה מתקדשת על ידי כסף שטר ביאה, ופעם אחת נתן לה כסף ופעם אחת נתן לה שטר, הכסף ישאר לעולם אבל השטר לא קיים עכשיו - האם הכסף קדושין שלו נשאר קדושין? בודאי. הכח שקישר אותה הוא רק לרגע קט, אבל מכאן ואילך הקשר קיים. כאן יש דקות שהאדם מפשיט את התענוג ומגלה את הקשר שנותן לו תענוג גם בלי התענוג.

זה נקודה עמוקה מאד בנפש. יש כח התענוג, ויש את הכח שאליו התענוג מביא. התענוג צריך להביא את האדם למציאות של קשר. כפי עומק התענוג כך עומק הקשר. אבל אחרי שהקשר נחקק בנפש, גם בשעה שתסתלק התענוג, ישאר הקשר.

בלשון חז"ל זה אהבה שאינה תלויה דבר. יסוד המים הוא כח האהבה. אהבה שתלויה בדבר - במה היא תלויה? בהבנה פשוטה, זה אהבה שתלויה בדבר חיצוני, וזה נכון. אבל בהבנה פנימית, אהבה שתלויה הדבר היא אהבה שתלויה בתענוג.

כל חיבור מביא לידי תענוג. אז אם אין תענוג אין חיבור, איך שייך אהבה שאיננה תלויה בדבר? לכן נחיד בלשון ברורה - אהבה שתלויה בדבר הגדרתו הוא, שיש לי תענוג, וכל הקשר שלי תמיד נתלה בתענוג. וא"כ בעומק הנפש שלו, הקשר הוא רק היכי תמצא לתענוג, ולא התענוג היכי תמצא להקשר. מה קורה כשאין לי תענוג? הקשר בטל כאילו לא היה בעולם כלל, וזה אהבה שתלויה בדבר. לעומת זאת, אהבה שאיננה תלויה בדבר הוא, שהתענוג הביאה אותי לקשר, ואחרי שהתענוג הביאה אותי לקשר, מה הנקודה עכשיו שישאר במעמקי הנפש? נשאר את עצם הקשר שהביאה אותי לתענוג.

(המשך בגיליון הבא בע"ה)

מהות המידות 032 מים תענוג
מספר שיעור בקול הלישון 1130902

פרק ז' רוח דמים שבמים

הקלוקל

עכ"ל. וכן אומן שונא בני אומנתו, ומקנא דייקא בבני אומנתו, והיינו במי שדומה לו בטבעיו, או בפעולתו והשגתו. וזהו רוח - שמקנא במי שפועל כמותו אולם מצליח יותר, ואין מתקנא אלא בדומה לו, מים, ומתקנא, רוח דמים דמים. וא"כ שורש קנאה זו מצד היותו דומה לו.

בלתי ראוי לו, עכ"ל. והבן, שבזה שעובד לאחר, עושה כאילו שהעבודה זרה דומה להקב"ה, ועי"ז מעורר קנאה, ודו"ק. וע"ע בדברים ד, כד.

וכן בין בני אדם, כתוב להדיא ברבינו בחיי (בראשית לו, יא) ואין אדם מקנא בחבירו אלא בכיוצא בו ושוה איליו,

רוח-פעולה, מים-אהבה, דומה לו. מים-קנאה. וע"ז אמרו (עבודה זרה נה). כלום מתקנא אלא חכם בחכם גבור בגבור. וכתב בספורנו (שמות כב) וז"ל, אל קנא - לא חפצתי שהעובד אותי יעבוד גם זולתי, כי אין ביני ובין זולתי שום דמות, וראוי לקנא על כבודי שיונתן לאחר

התיקון

מדוגמה זרה לזה, הוא ממזר, שנשמתו קדושה וגופו עכור ומקולקל. וכתב בבן יהודיע (ברכות שם) וז"ל, "שבאלו השנים נבדל האדם מבעלי חיים, האחד בדעת והשכל, והשני מצד הפרצוף, שבנ"א אין פרצופיהן שוים, משא"כ בעלי חיים פרצופיהן דומין זה לזה כל אחד מין במינו", עכ"ל. והמדמה עצמו לזולתו, הרי שנופל למדרגת בהמה, אע"פ שבהמה גם לא דומה לגמרי, אולם יותר דומה. ועיין אור המאיר (רות) שכל עולם - שנה - נפש, והיינו כל הבריאה, אין דומה שום בריה לחבירתה. וזהו שורש התפיסה שעוקרת את מדת הקנאה.

דעותיהן שוה זו לזו, אלא לכל אחד יש לו דעה בפני עצמו. וכן הוא בברכות נח. ועיין צ"ח שם, ועיין קול מבשר (יתרו אות יח).

וכתב הגר"א (משלי טז, ד) וז"ל, "כל אדם ואדם יש לו דרך בפני עצמו לילך בו, כי אין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומה זה לזה ואין טבע ב' בני אדם שוה, וכשהיו נביאים היו הולכים אצל הנביאים לדעת את ה' והיה הנביא אומר ע"פ משפט הנבואה דרכו אשר ילך בה כפי שורש נשמתו ולפי טבעת גופו", עכ"ל.

ועיין היטב, שכתב 'לפי שורש נשמתו ולפי טבעת גופו'. שורשים אחרים להם

כיון שנתבאר ששורש קנאה זו היא בדומה לו, לכך עיקר התיקון בשונה, והיינו לראות איך אין לך דבר שדומה לזולתו לגמרי אלא לעולם יש בו שוני, והתדבקות בכח השונה יותר מהתדבקות בכח הדומה, זה שורש תיקונו. וכמ"ש (סנהדרין לח). ת"ר להגיד גדולתו של מלך מלכי מלכים בקב"ה, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה, אבל הקב"ה טובע כל אדם בחותמו של אדה"ר, ואין אחד מהן דומה לחבירו, שנאמ' תתהפך כחומר ויתיצבו כמו לבוש. ואמרו במדרש, אם ראה הרבה אוכלסין של בנ"א, אומר ברוך חכם ארזים, כשם שאין פרצופיהן דומין זה לזה כן אין

סיפורי המידות שלי שלי שלך שלך

'איזה מוצלח הוא, ככה בסדר ב' הוא מצליח להיכנס לכל הסוגיות לעומק, הסדר ב' שלו הוא לא פחות מהסדר א' שלי....'

מנשה ואפי היו חברים טובים מספר שנים, כבר בפעם הראשונה שהתחילו ללמוד בחברותא, הם הרגישו שיש כאן שילוב ייחודי.

הלימוד המשותף היה להם לעונג צרוף, הם היו בעלי כיון חשיבה אחיד, כך שתמיד הם התחילו מאותה זווית בסוגיה, נקודת הקושי בסוגיה הייתה משותפת לשניהם כאחד, וממילא יכלו גם לעמוד יחדיו על יישובה כדבעי.

איי תנו רבנן, תנו רבנן....

קולות הלימוד של הבחורים התערבבו זה בזה ויצרו בבית המדרש אווירה של ריתחא דאורייתא עד כדי שכל הנכנס היה מרגיש ברגע אחד כאילו הוא עובר לעולם אחר.

- וייטער, אני חושב שאנחנו יכולים להתקדם לתוספת'ס הבא, לא? נו מה קורה, אתה אתי? מה כ"כ מעניין שם? יש לנו עוד הרבה להספיק.

- כן, סליחה, לא הייתי מספיק מרוכז'

מנשה התנער ממקומו וניסה למצוא במהירות את השורה האבודה.

דמותו של אפי, החברותא מסדר א', שוב צצה מול עיניו וכל הניסיונות להתייצב על ציר הריכוז עלו בתוהו.

'בוקר טוב' אפי', מנשה ניסה להיות נחמד כמה שיותר היום אני יאחר קצת לסדר'.

היה זה מיד לאחר ארוחת בוקר כאשר מנשה פגש את אפי ועדכן אותה על העיכוב הקצר: 'אני חייב לקפוץ לכמה דקות מחוץ לשיבה, סליחה' הפטיר באדיבות.

קרע שאירע במכנסיו של מנשה אילץ אותו לגשת לחייט הסמוך.

מנשה לא אהב להתחיל כך את הבוקר, הוא היה מעדיף לפתוח את היום מתוך נעימותם של דברי התורה בעסק בירור וליטוש הוויות דאביי ורבא, לצלול לעוד סוגיה ולהיות טמון שם למשך כמה שעות, אולם הרבה ברירות לא היו לו, מצבם של המכנסיים לא יכול היה לסבול דיחוי, וגם - שזה קצת הסתדר לו עקב שינויי היחסים שאירעו לאחרונה...

כבר מרחוק ראה מנשה שהחייט הכי קרוב לשיבה טרם פתח שערי, ובצעדים נחושים שם פעמיו אל מתפרה אחרת, שמקום משכנה התנוסס בתפארה במרחק של כמה רחובות מהשיבה.

'ציון החייט שלך כבר שלושים שנה' בישר שלט חוצות ישן ושבור בקצוותיו.

בתוך החנות הוא ניסה למצוא את מיקומו של החייט בתוך סבך המדפים והבגדים שהיו מוצבים שם.

'סלח לי אדוני תוכל לתקן את החור כאן', מנשה ניסה למשוך את תשומת ליבו של החייט, שהיה רכון על מכונת התפירה.

'כן, תניח, עד מחר זה יהיה מוכן' השיב ציון החייט כשהוא מפנה בקושי חצי מבט לכיוון מנשה.

באכזבה רבה הניח מנשה את השקית, כשלתע הרים החייט את ראשו ופנה אליו 'אתה יודע מה, אני יעשה לך את זה עכשיו, אתה בן תורה וחבל על הזמן שלך, התורה שלך חשובה לכולנו, תחכה כאן שתי דקות ואתה מקבל את זה מתוקן'

הוא אפילו לא המתין להסכמתו של מנשה ולקח את השקית.

'ממש תודה רבה, זה באמת יחסוך לי הרבה זמן, גם ככה זה על חשבון הסדר, אתה מבין...' השיב מנשה בנימוס.

'האמת, שלא חשבתי שזה ייקח לי כל כך הרבה זמן, אני כאן משיבת תורה משמים', הלכתי לחייט שהוא שהכי קרוב לשיבה והוא היה סגור, לא תכננתי להתעכב כל כך הרבה, תודה רבה שאתה עושה לי את זה במקום וחוסך לי את כל ההליכה הזאת שוב'. שח מנשה לתומו.

ציון החייט הרים את ראשו בבת אחת והגיב בכעס 'מה אמרת? ניסית ללכת למוט'ה החייט והוא היה סגור? תשמע לי ניצלת בנס!'

'מה אתה מבין בתפירה, אבל אתה לא יודע איך ניצלת, מוט'ה הזה, תאמין לי, עושה עבודה חצי ממה שאני עושה...' הוא בקושי יודע לתפור'.

ציון, שכבר עצר לגמרי מעבודתו החל לדבר בהתלהטות הולכת וגוברת 'היית הולך אצלו בשביל חור כזה, תוך שבוע

כך עסקו בליבון הסוגיות, סוגיה אחר סוגיה, מרישא ועד גמירא.

במקביל לזה חברות טובה שררה בין מנשה לאפי, זו הייתה חברות שרק השתבחה מיום ליום.

מקורה של אותה חברות הייתה בלימוד המשותף. בתחילה אמנם הכירו זה את זה רק בסוגיות הלימוד, אולם אט אט הם מצאו את התכונות הדומות גם בשאר הדברים.

הם התעניינו באותם נושאים, וגם בדעה והשקפה שררה ביניהם מוסכמות רווחת, וכך יצא שבמשך רוב שעות היממה הם מצאו את עצמם תמיד זה לצד זה.

אולם היה מי שחרה לו הקשר הזה, הלא הוא השטן בעצמו הוא לא יכול לראות את השניים הולכים ומתעלים כ"כ בלימוד התורה מתוך דיבוק חברים נפלא שכזה.

כאשר הוא החליט להיכנס לעובי הקורה ולנסות להפריד בין השניים, קרה המקרה.

מנשה יושב ומדפדף באחד מספרי אוצר הספרים, בו בשעה שמתקיים שיח ער בין שני בחורים מאחורי הארון הסמוך אליו.

השניים ישבו ופטפטו ביניהם, ובפיהם עלה דיון ער על יכולות ההבנה בלימוד של בני הוועד, ללא שהם מודעים בכלל לכך שהדיון מתקיים ממש בפני הבעל דין.

האחד טען כי מנשה ואפי אלו הם השניים שהכי מבינים בלימוד. חברו הסכים עם עצם הרעיון, אבל קצת סייג 'עם אפי אתה צודק אבל עם מנשה אני לא כל כך בטוח'.

באותה שעה ממש, השיחה הזאת קצת צרמה למנשה, אבל עדיין זה היה מעורב עם הפירגון שהוא קיבל שם...

רק בערב, בעת שעלה על יצועו, הוא נזכר באותה שיחה, ואז היא החלה להניב את פירותיה...

מחשבות החלו לצוץ במוחו כפטריות אחר הגשם... ויחד עם זה התנוצצה תחושה חמצמצה של קנאה עזה בליבו!

אט אט הוא הסב תשומת לבו לנקודות מסוימות שבהם אפי יותר מוצלח ממנו.

איך שהוא מנצל את הפסקת הצהריים, היכולות העיוניות שהוא ניחן בהם, ובתפילות בכלל... זה נראה שהוא מרוכז לגמרי בכל מילה שהוא אומר...

בסתר לבו הוא גם החל למדוד את כמות הבחורים שניגשים אל אפי לדבר בלימוד, וקבלת הפנים הנעימה שבה מתקבלת כל שאלה של אפי אצל רבני השיבה...

השיח הידידותי שהיה מנת חלקם של אפי ומנשה עד לאותה תקופה, נמוג וחלף לו.

עכשיו אפי היה קצת מאוס בעיניו, ואף הייתה לו תחושה שהוא שמשלתט עליו וכובל אותו.¹

1 מנשה מקנא באפי חברו דווקא בגלל שהוא נמצא במצב שלו. גם מנשה וגם אפי נחשבים מוצלחים, ולכן הקנאה של מנשה באפי היא קנאה שבאה דווקא מתוך שוויון ודמיון שיש בין שניים.

פתאום הוא קלט את משמעות חדשה בדברי חז"ל שאמר "אומן שונא בני אומנותו", לא חייב להיות שהם גוזלים לו את הפרנסה אלא, הוא שונא אותו בגלל ששניהם נמצאים באותו מצב.³

"בוקר טוב מנשה" הקול הלבבי והמוכר כל כך עצר אותו בפתע ממחשבותיו, הוא הרים את ראשו כשהוא מופתע לפגוש את הראש ישיבה בעצמו.

לאחר שיחת נימוסין קלה הבחין ראש הישיבה שיש איזה עניין שמעסיק את מוחו של מנשה, וניסה בעדינות לתת לו פתח לדבר.

מנשה שבחור פקח היה כבר הבין שהעניין דורש טיפול, ועם כל הרגישות וחוסר הנעימות הכרוכה בזה, הוא היה נחוש בדעתו לחפש פתרון לבעיה, ולכן ברגע שהוא קיבל את האות הוא החל לפרוק את אשר על ליבו.

שעה קלה שוחחו השניים על המאורעות שעברו על מנשה בתקופה האחרונה, תוך כדי שהם מנתחים את העניין לשורשו, ואז החליט ראש הישיבה לסכם את הדיון ואמר 'אני חושב שעמדנו כאן על נקודת הבעיה, ובכדי לדעת כיצד לתקן אותה הייתי רוצה לספר לך קודם סיפור אישי'.

***

'כמו שאתה יודע הישיבה שלנו היא אחת הישיבות המצוינות ביותר' פתח ראש הישיבה את דבריו.

'אני לא יודע אם אתה בקיא בהיסטוריה של הישיבות, אבל כמו כל ישיבה, במהלך ההקמה עברנו קשיים.

'הרבה מאמצים היינו צריכים בכדי לבסס את המעמד של הישיבה, עד כדי שהיא תוכל להתקיים בזכות עצמה.

'אתה הרי וודאי שמעת על תקופת השינוי המשמעותי שעברה הישיבה'.

כאן ראש הישיבה גולל בפניו את קורות אותה תקופה.

בתקופה זו הייתה ישיבה מסוימת שגם פתחה את שעריה במקביל, והייתה לה הצלחה גדולה.

חלק מאנשי הצוות בישיבה טענו שזו האחרונה מאפילה ואף מעכבת את פריחתה ושגשוגה של ישיבתנו.

בכמה אסיפות של אנשי הצוות דובר על העניין הזה, והיו כאלו שהציעו לעשות שינוי בקהל יעד אליו אנחנו פונים, ובכך לגרום שהישיבה בכלל לא תכנס לתחרות עם הישיבה השנייה.

לאחר שהוחלט על ביצוע התוכנית, השינויים נעשו בהתייעצות עם תלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, שנתנו הדרכה מפורטת לבצע זאת באופן איטי והדרגתי, כך שלא יפגע בצורה מהותית באלו שכבר נכנסו לישיבה.

'אני לא יכול להיכנס לכל הפרטים' המשיך ראש הישיבה 'אבל היו עוד הרבה מאד שינויים לדוגמא כל הסגנון כמה להקפיד על הבחורים, גם בסדרי הלימוד עשיתי שינויים,

שבועיים, היית חוזר אליו עם חור יותר גדול... מה אני אניגד לך'.

זו הייתה הזדמנות בשבילו לפרוק את אשר על לבו 'אני תופר כבר שלושים שנה, זה לא יאומן איך הבן אדם הזה קם יום אחד ופתח ככה מתפרה עם אפס ניסיון ואפס ידע'.

'ואנשים עוד הולכים אליו, הם בטוחים שהוא מבין משהו בתפירה'.

'זו גניבה! הבן אדם פשוט גנב!'

מנשה הביט בשעון בלחץ, הוא לא ידע כמה המשפט האחרון יעלה לו ביוקר 'בסדר הבנתי, אני מאמין לך לגמרי, רק אם תוכל להמשיך לעשות לי את זה...' הפטיר בתחנונים כשהוא מרגיש שהוא נתון בידי היוצר...

אולם הלה היה נראה כמי שאינו שומע את דבריו כלל, הוא כבר היה שקוע בהסברים ובכפולות נגד החייט החדש 'מה שצריך לעשות, זה פשוט לסגור לו את החנות, זה לא עובד ככה שכל אחד קם ופותח עסק, אם אני הייתי חבר כנסת, החוק הראשון שהייתי מעביר זה שצריך רישיון למתפרות, מה פתאום לנהוג צריך רישיון ולתפור לא צריך רישיון, אה, יש לך הסבר? צריך לעשות רישיונות גם לחייטים... אחרת תראה מה התוצאות... בסוף אחד כמו מוט'ה פותח לך מתפרה...'

הדיבורים יכלו להימשך עוד ועוד אלמלא שמנשה החל להפנות צעדיו לכיון היציאה מהמתפרה, והחייט שב למלאכתו.

כעת שב מנשה על עקבותיו לתוככי המתפרה וניסה להתעניין במצוקתו של החייט, 'מה, זה ממש מזיק לך מה שהוא פתח את המתפרה שלו? הרגשת מאז ירידה בלקוחות? ציון החייט הרים את ראשו וקימט את פניו 'נראה לך שחסר לי לקוחות? תראה כאן בצד את כל ההזמנות, אני מלא עד אפס מקום, תאמין לי שחסר כאן מתפרות, וגם אם יפתחו עוד אחד יהיה לכולם פרנסה, אבל לפתוח מתפרה בלי להבין בתפירה - זה מה שמרגיז אותי'².

בדרכו חזרה אל הישיבה הרהר מנשה לתומו 'לאיזה שפל אפשר להגיע עם הקנאה הזאת, הרי ברור שהוא מקנא בגלל שההוא מתחרה בו ולא כי הוא באמת רוצה לדאוג לאנשי השכונה שלא יפלו בפח'.

לפתע - מחשבה לפתה את כל חושיו.

פתאום הוא נזכר בכל השינויים שאירעו לאחרונה ביחסי החברות שלו עם ידידו האהוב.

כמו שהחייט מקנא בחייטים אחרים, גם הוא כלמדן מקנא בלמדנים אחרים.

אמנם הוא יודע לשמור יותר על איפוק ולא לצעוק כמו אותו חייט אבל הרגשת הלב - שווה היא.

כביכול מראה פנים שוחקות לאפי במהלך סדר א', אבל בסתר לבו הוא מקנא בהצלחה שלו, נו, אז מה ההבדל בינו לאותו חייט, ובכלל מי אמר שהוא לא יכול להגיע עם הקנאה שלו לאותו מצב של אותו חייט, אולי זה רק תחילת התהליך... המחשבה שנצנצה בו ממש גרמה לו לבלבל.

3 הקנאה של מנשה באפי דומה לקנאה של ציון החייט במתחרהו מוטיה, שניהם מקנאים במי ששווה אליהם, וזו נקראת קנאת השווה, רוח-דמים דמים, קנאה במי ששווה בפועלות ופועל כמותם.

2 הקנאה לא מגיעה על בסיס מה שיש כאן איזה עוול או הפסד אחד מהשני. קנאה זו נובעת מכוח כך שיש כאן שני אנשים המצויים במעמד שווה.

אין בכוונתי שתעשה כרגע שינוי מהותי בכל צורת החיים שלך. סיכם ראש הישיבה את דבריו, "בוודאי שבגיל הזה זו לא הדרך, ואתה צריך להמשיך לצעוד בתלם, אבל אפשר לקחת מהסיפור איזה תובנה מסוימת שתוכל לתת לך דרך מילוט מעשית..."

באמת, בשביל לא לקנאות במישהו כמוך, לא צריך דווקא להיות שונה ממנו בכל מרחבי החיים, אלא אפשר פשוט ללכת ולמצוא את אותם נקודות הייחודיים שלך, ובזה לראות את השוני.

שזה בעצם לשים דגש על המעלות שאתה מעוטר בהם באופן מיוחד, ולטפח אותם בתוך עצמך.

נכון שבאופן כללי אתה ואפי מאד דומים, אני מכיר את שניכם ואני יודע שיש לכם הרבה קווי אופי דומים במיוחד, אבל עדיין לכל אחד יש נקודות שונות.

מה שמוטל עליך כעת זה לתת שימת לב לנקודות השונות שבינך לבין אפי, ולראות איך אתה יכול למצות ולממש את היכולות האישיות שלך.

ברגע שהאדם מזהה את התכונות הייחודיות שהוא קיבל במתנת שמים, והוא מפנים שכל מטרת בואו לעולם היא רק בכדי להוציא את אותם כוחות לכדי מימוש, הוא כבר לא מקנא כלל בהצלחות של אחרים, זה בכלל לא נכנס למרחב שדה הראייה שלו...

'אני רואה שכבר מאוחר' סיים הראש ישיבה את השיחה, 'רוץ לבית מדרש שתספיק להגיע לפחות בסוף הסדר, ואני מקווה שאפילו החלק הזה של הסדר כבר יהיה נעים יותר...'

תקציר

מנשה ואפי היו חברים טובים, השניים למדו יחד בחברותא בישיבה ונחשבו לבחורים מצויינים. יום אחד מנשה החל לקנאות באפי בכל מיני נקודות בהם הוא היה נראה לו יותר מוצלח, הקנאה הזאת גרמה לו לכאב גדול ולצער.

בהמשך פגש אפי את ראש הישיבה והתייעץ אתו על הבעיה. ראש הישיבה הסביר לאפי שהבעיה שלו נובעת מכך שהוא מקנא בחבירו ששווה אליו ונמצא באותו מצב שלו, ולכן הפתרון שלו למצוא את הנקודות המיוחדות שיש לו ולהתעסק בעיקר בהם.

לדוגמא, מה שהסדר הכנה הוא בבוקר לפני השיעור זה לא היה פעם בישיבה, לפני אותה תקופה הסדר הכנה היה בערב 'למעשה, השינויים האלו גרמו שלאחר תקופה הישיבה שלנו כבר בכלל לא עמדה בסגנון של הישיבה המתחרה, היה לה את המרחב שלה, שפונה לסגנון מסוים של בחורים' סיכם ראש הישיבה את כללות של הסיפור, ומכאן והלאה ניגש לעיקרו של העניין.

'עד כאן זה מה שידוע לכולם, אבל כעת אני רוצה לשתף אותך בנקודה מאוד אישית, אבל זה שווה בכדי לנוכל להתקדם בנקודה שאנחנו מדברים עכשיו' אמר ראש הישיבה כממתיק סוד לרעהו.

'אני אישית בכלל לא חשבתי שיש צורך בשינוי הזה בשביל הקידום של הצלחת הישיבה, מבחינתי היה אפשר פשוט להמשיך באותה צורה, וכמובן להתאמץ ולהשקיע, וזה היה יכול להביא להצלחה.'

'מטבעי אני גם לא כ"כ סגנון שמרפה מהתמודדות, להיפך, במצבים כאלו אני רק מקבל יותר מוטיבציה להשקיע.'

אבל הסיבה שלמעשה הסכמתי למהלך היא בגלל סיבה צדדית - הרגשתי שאני נסחף במערכת הזו יותר מדי.

כל הזמן הייתי מברר מה קורה בישיבה השנייה, איך הולך להם, כמה הבחורים שם מצליחים ועוד ועוד...

בגלל ששתי הישיבות היו ממש מקבילות אחת לשנייה המצב של הישיבה ההיא מאוד העסיק אותי.

באיזשהו שלב הבחנתי שנכנסתי בעצם לתסבוכת של קנאה, וזה קנאה חזקה, בגלל שהיא על בסיס של שוויון בין שתיים.

ישבתי עם עצמי הרבה זמן וניסיתי לחשוב איך אוכל לצאת מהבעיה הזאת.

עד שבא אותו דיון בפני צוות הישיבה, והבנתי שהפתרון לבעיה הכללית של הישיבה יכולה להוות פתרון מושלם גם לבעיה האישית שלי...

וכאשר ראיתי שיש דעות בין אנשי הצוות בנושא - ביטלתי את דעתי, וקיוויתי שההכרעות ילכו לכיון מסוים...

ואני יכול לבשר לך שזה פשוט הצליח, תוך זמן קצר הפסקתי לקנאות בהם.

הסיבה לזה היא פשוטה, כי הרי זה קנאה שבנויה ומבוססת על שוויון ודמיון, וברגע שנפל היסוד נפל הבניין...

רכישת ספרי הרב ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA 718.871.8652
books2270@gmail.com

כל החומר שמופיע בגיליונות מידי שבוע יוצא לאור לראשונה

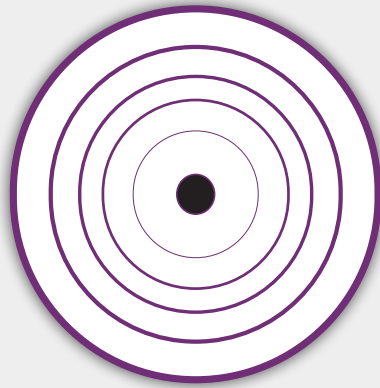
קו ישיר לשמיעת שיעורי מורנו הרב שליט"א 'ב'קול הלשון' ישראל 073.295.1245

לקבלת העלון בדוא"ל bilvavi231@gmail.com לקבלת העלון בפקס 03.548.0529

© כל הזכויות שמורות 'בלבבי משכן אבנה' טלפון 052.763.8588 פקס 03.548.0529 bilvavi231@gmail.com

צורת אדם

בנושא שיניים

יום שני י' אדר תשפ"ה
רח' הרב בלוי 33 ירושלים
20:30

פזרים

בנושא משתה

מוצאי שבת
כי תשא {טו' אדר}
21:30
בבית של הרב
רח. מעבר המיתלה 2
ירושלים